

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 315/2023-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu prerokoval oznámenie sudcu III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Ivana Fiačana** o dôvodoch jeho možného vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1143/2023 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivan Fiačan je **vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1143/2023.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie sudcu

1. Ústavný súd vedie pod sp. zn. Rvp 1143/2023 konanie o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja Slobody 1890/50, Dolný Kubín, proti príkazu Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 1 Kn 365/22/6600-17 zo 14. apríla 2023 a príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorým namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru. Vec bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu.

2. Sudca ústavného súdu Ivan Fiačan listom zo 16. mája 2023 adresovaným podpredsedovi ústavného súdu oznámil v zmysle § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dôvody, ktoré môžu vyvolávať pochybnosti o jeho nestrannosti vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa, a to pre jeho pomer k samotnej veci, ktorá je predmetom ústavnej sťažnosti. Ústavná sťažnosť smeruje proti príkazom generálneho prokurátora a krajskej prokuratúry, ktorými nebola odňatá predmetná trestná vec krajskej prokuratúre (príkaz generálneho prokurátora), resp. Okresnej prokuratúre Brezno (príkaz krajskej prokuratúry). Predmetná trestná vec sa začala na základe trestného oznámenia sťažovateľa adresovaného Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, pričom tento sťažovateľ v zásade nesúhlasil s tým, aby bolo vybavenie jeho trestného oznámenia postúpené z dôvodu príslušnosti na nižšie prokuratúry. Predmetné trestné oznámenie sa týka rôznych skutočností v súvislosti s prevádzkovaním stavby dráhy Čiernohronskej železnice. Sudca Ivan Fiačan k tomu uviedol, že pred vymenovaním do funkcie pôsobil ako advokát a správca konkurznej podstaty, medzi inými aj ako správca konkurznej podstaty úpadcu Mikroregiónu Čierny Hron, združenia obcí, Čierny Balog, IČO 31 928 668, na ktorého majetok bol vyhlásený konkurz Krajským súdom v Banskej Bystrici ešte v roku 2006. Ako správca konkurznej podstaty označeného úpadcu v tom čase komunikoval s vtedajším zástupcom združenia [REDAKOVANÉ]. E-mailom z 19. októbra 2022 (príloha 1) sa [REDAKOVANÉ] obrátil na sudcu ako na bývalého správcu konkurznej podstaty označeného úpadcu so žiadosťou o poskytnutie archívnych dokumentov týkajúcich sa tohto konkurzu. Na túto žiadosť mu sudca odpovedal e-mailom zo 7. novembra 2022 (príloha 2). Jedným z dokumentov, ktoré [REDAKOVANÉ] poskytol z archívu bývalého správcu, bolo aj potvrdenie adresované Úradu pre reguláciu železničnej dopravy z 11. marca 2008, ktoré sa mu zachovalo v elektronickej forme (príloha 2a) a ktoré sa týka stavby dráhy Čiernohronskej železnice (jej zápisu do konkurznej podstaty úpadcu). V tejto súvislosti potom došlo k ďalšej komunikácii s [REDAKOVANÉ] e-mailom z 28. decembra 2022 (príloha 3), a to z toho dôvodu, že sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca vo vyjadrení zo 7. decembra 2022 adresovanom Dopravnému úradu Bratislava (príloha 4) spochybňovali túto komunikáciu medzi sudcom Ivanom Fiačanom a [REDAKOVANÉ] (s. 2 a 3 vyjadrenia). Ako je z tohto vyjadrenia zo 7. decembra 2022 zrejmé, sťažovateľ a jeho právny zástupca spochybňujú komunikáciu sudcu s [REDAKOVANÉ] a považujú ju za „*podvrh a falzum*“. Zároveň z obsahu trestného oznámenia (časť III) je zrejmé, že predmetom trestného oznámenia sú aj skutočnosti týkajúce sa vyhláseného konkurzu na majetok označeného úpadcu.

3. Sudca Ivan Fiačan zhrnul, že sa vo veci necíti byť subjektívne zaujatý, ale zastáva názor, že sťažovateľ môže mať pochybnosti o jeho nezaujatosti a nestrannosti, a preto je toho názoru, že by mal byť vylúčený z rozhodovania a konania o tejto veci.

II.

Posúdenie veci ústavným súdom

4. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Neustrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Neustrannosť sa obyčajne definuje ako

neprítomnosť predsudku (zaujatosti). V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či pochybnosť o nestrannosti sudcu je objektívne oprávnená, resp. odôvodnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

8. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

9. Pokynom podpredsedu ústavného súdu z 24. mája 2023 bolo oznámenie sudcu Ivana Fiačana pridelené IV. senátu ústavného súdu, ktorý ho v súlade s citovaným článkom rozvrhu práce prerokoval v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu a sudca spravodajca) a sudcovia Ladislav Duditš a Libor Duľa (ďalej len „námietkový senát“).

10. Pokiaľ ide o subjektívne hľadisko, treba vychádzať z prezumpcie nepredpojatosti dotknutého sudcu a zistiť, či jeho vyjadrenia alebo správanie v konkrétnej veci neposkytujú dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky.

11. Z obsahu oznámenia sudcu Ivana Fiačana vyplýva, že sa subjektívne necíti byť zaujatým. Rovnako samotné správanie sudcu nijako nespochybňuje jeho subjektívnu nestrannosť. V tomto kontexte možno poukázať na fakt, že to bol samotný sudca, ktorý postupom podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde inicioval konanie o svojom vylúčení, čo nenasvedčuje, že by mal určitý subjektívny záujem, aby sa mohol zúčastniť na rozhodovaní v predmetnej veci. Naopak, jeho postup svedčí o jeho nadhľade a profesionálnom odstupe od predmetnej veci.

12. Vzhľadom na uvedené preto sudcu Ivana Fiačana nie je možné považovať za subjektívne zaujatého v predmetnej veci.

13. Námietkový senát tak následne podrobil nestrannosť sudcu Ivana Fiačana v danom prípade aj testu objektívnemu, t. j. zisteniu, či vzhľadom na skutočnosti uvedené v jeho oznámení môžu z pohľadu externého pozorovateľa (účastníka konania alebo verejnosti) existovať objektívne odôvodnené obavy, že tento sudca vo veci nie je nestranný.

14. Ústavný súd po pripojení spisového materiálu vedeného pod sp. zn. Rvp 1143/2023 zistil, že sťažovateľ v predmetnej ústavnej sťažnosti v rámci opisu skutkového stavu poukazuje na rozličné aspekty rozhodovania o jeho trestnom oznámení. Rovnako vo svojom trestnom oznámení napáda pomerne široký diapazón činnosti a postupov, čo sa týka stavby Čiernohorskej železnice, pričom sa dotýka aj činnosti sudcu Ivana Fiačana, ktorý v minulosti pôsobil ako správca konkurznej podstaty úpadcu Mikroregiónu Čierny Hron, združenia obcí, Čierny Balog, IČO 31 928 668. Tieto aspekty zdôrazňoval sťažovateľ vo svojej ústavnej činnosti napriek tomu, že ústavná sťažnosť nesmeruje proti vecnému rozhodnutiu o predmetnom trestnom oznámení, ale iba proti procesným rozhodnutiam týkajúcim sa neodňatia trestnej veci príslušnej krajskej prokuratúre a Okresnej prokuratúre Brezno.

15. Ďalšou okolnosťou je, že sťažovateľ v reakcii na už opísanú komunikáciu (bod 2 odôvodnenia tohto rozhodnutia) medzi sudcom Ivanom Fiačanom a [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] adresovanej Dopravnému úradu Bratislava považoval túto komunikáciu za podvrh, pričom konštatuje, že ak by to nebol podvrh, mohla by takáto komunikácia Ivana Fiačana byť dôvodom na jeho disciplinárne stíhanie.

16. Vo vzťahu k objektívnemu testu ústavný súd konštatuje, že sudca Ivan Fiačan bol v minulosti zainteresovaný na konaní, proti ktorému smeruje ústavná sťažnosť sťažovateľa (hoci iba sekundárne, pozn.), a sťažovateľ spochybňuje aj konanie sudcu Ivana Fiačana na jeho súčasnej pozícii predsedu ústavného súdu (čo sa týka komunikácie s [REDACTED], pozn.), a preto z objektívneho hľadiska podľa námietkového senátu existuje legitímny dôvod na obavy, či by sa sudca Ivan Fiačan skutočne javil ako nestranný so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci v minulosti vykonával.

17. Z uvedených dôvodov námietkový senát ústavného súdu rozhodol o jeho vylúčení z konania a rozhodovania v danej veci tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

18. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

19. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu